

Nekdaj so bile ob Vitoši železne fužine, ali so se popolnoma opustile. Poslednji posestnik teh fužin je iz grške, egiptske in turške zgodovine znani Hozrev paša, kateri je umrl 1855. leta. V starih časih se je imenovala Vitoša Dunax ali Dunaca, ki je bila jedna najvišjih v tracijski deželi. Sedanje ime ima pa od 14. stoletja.

Najlepši pogled na Vitočo iz Sofije je pa v zimskih mesečnih nočeh, ko je gora s snegom pokrita. Sneg se lepo odseva, kakor bi se delal dan. Ta lepi pogled se ne da lahko popisati.

Majhni samostan Dragalevci na Vitoži je, kakor je razvideti iz neke stare listine, v 14. stoletju sezidal bolgarski car Ivan Aleksander. V cerkvi so slike sofijskih veljakov iz 1476. leta. Malo od tod jedno uro od Sofije je vas Bojana, ki ima 32 mlinov in pa lepo majhno cerkvico. Na zidu te cerkve opaziš staroslovanski napis, ki nam pove, da je to cerkev sezidal Sevastokrator Kalojan pod bolgarskim carjem Asenom 1259. leta. Poleg tega napisa so slike omenjenega ustanovitelja cerkve in tedanjega bolgarskega cara in njiju žen v bizantinski obleki.

(Dalje prihodnjič.)

Poučni in zabavni drobiž.

Umrli. Dne 12. februarija umrl je znani poljski skladatelj Viljem Czerwinski v 57. letu. Dan pozneje je pa izdihnil dušo poljski dramatični pisatelj in državni poslanec grof Koziebrodski. Pokojnik je imel še le 54 let in je bil znan po svojih veseloigrah. — V Peterburgu je umrl bivši vseučilišni profesor Eduvard Janson. Pokojnik je znan kot dober statistik. Pečal se je posebno s teoretično stranjo te znanosti. — V Filadelfiji je umrl dne 2. februarija profesor pensilvanskega vseučilišča dr. Fridrih Avgust Genth, znan kemik in mineralog. Tudi ima velike zasluge za geologično preiskavo Amerike. Rojen je bil 1820. leta v Wächterbachu na Nemškem.

Amaterfotografska razstava bode letošnje poletje v Solnogradu

Journal des Débats, jeden največjih francoskih listov kupil je Amerikanec Dalziel. S 1. dnem t. m. je list začel izhajati po dvakrat na dan. To je za Pariz nekaj novega, ker vsi pariški dnevnikarji izhajajo le po enkrat na dan. Gotovo bodo sedaj izdajatelji drugih večjih dnevnikov začeli izdajati svoje liste po dvakrat na dan.

Kongresi za razstave v Čikagi. Ob razstavi v Čikagi bode več kongresov, kakor je to že običajno. V maju bodeta kongresa za žensko vprašanje in pa za zdravilstvo, v juniju kongresa za socialno reformo, za povzdigo npravstvenosti, v juliju kongresa za vzgojo in za glasbo, v avgustu kongres o vladanji in upravi, v septembru kongres o verskih stvareh, v oktobru kongresa o kmetijstvu in javnem zdravstvu. Nekateri kongresi se pa utegnejo še napovedati. Posebno se delajo velike priprave za kongres o vzgoji. K temu kongresu povabljeni so najslavnejši vzgojevatelji iz raznih dežel. Na tem kongresu se bode razpravljalo o nižjem, srednjem in višjem šolstvu. Zanimiv bode gotovo tudi kongres o verskih stvareh, ker se ga ne bodo udeležili le zastopniki raznih kristijanskih ver, temveč celo mohamedanci in budajisti. Času primeren bode pa posebno kongres o socialnih reformah, ker je socialno vprašanje gotovo jedno najvažnejših vprašanj sedanjega časa.

Stenografija v Bolgariji. Bolgarsko učno ministerstvo je naročilo 100 iztisov bolgarskega lista za stenografijo, da

jih razdeli mej razne šole. Tudi je plačalo potne stroške dvema bolgarskima stenografoma k shodu slovanskih stenografov v Pragi.

Ekspedicije. Ameriški poročnik Peary odrine s posebno ekspedicijo v juniju v Grenlandijo, da bodo preiskovali ta otok. Na obrežje Grenlandije se bode ekspedicija peljala na ladiji, potem pa bode potovala s sanmi dalje. — Letošnje poletje odide iz Londona ekspedicija pod vodstvom Miroslava Jacksona na Frana Josipa deželo.

Novice.

Državni zbor.

V seji poslanske zbornice dne 20. febr. naznani podpredsednik, da zapisnika glede vzklika posl. Spinčiča o tizaskem namestniku ni popraviti. Posl. Spinčič zasluži ukor. Posl. Masaryk temu odločno ugovarja in trdi, da se je Spinčiču zgodila krivica, ker njegov vzklik: „Ta je bil bandit“ izrečen na besede: „Rinaldo Rinaldini“ ne more žaliti tržškega namestnika. Predlog, ki ga govornik predlaga in po katerem naj bi se zapisnik v prid Spinčiču popravil, se odkloni. Na to se nadaljuje razprava o proračunu pravosodnega ministerstva. Poročevalec dr. Madeyski razmotrava v kratkem vse važneje govore raznih poslancev. Izraz „tuji jeziki“, katerega je rabil predsednik najvišjega sodišča, zdi se govorniku nekorekten. Govornik se bavi tudi s preustrojo civilnopravnega reda in z preustrojo advokature. On je za numerus clausus, a proti uvedbi mirovnihi sodnikov. Proračun pravosodnega ministerstva se na to vzprejme. Prične se razprava o proračunu finančnega ministerstva. Posl. dr. Schlesinger pravi, da bo reforma valute avstrijske narode še za več oškodila, nego je panamski kanal oškodil francoski narod. Posl. Weigl toži o prevelikih davkih in odločno protestuje proti temu, da se tako strogo in brezobzirno postopa proti davkoplačevalcem, kateri so se v čem kaj zagrešili. Posl. Kaiser je za znižanje davka na sladkor in na petrolej. Posl. Promber je za zboljšanje plač nižjim državnim uradnikom in želi, da se prične pravična preustroja uradniških plač.

V seji dne 21. febr. interpeluje posl. Bulat pravosodnega ministra, zakaj se še ni v zmislu ukrepov dalmatinskega deželnega zbora pri dalmatinskihi sodiščih uvedla hrvaščina kot notranji uradni jezik namesto italijanščine. Na to se nadaljuje razprava o proračunu finančnega ministerstva. Posl. dr. Waibel hvali progresivni davek na premoženje, ki se je uvel na Predarelskem in je zato, da se ta davek povsod uvede. Finančni minister dr. Steinbach priznava, da je plačevanje davkov neprijetna stvar. Iztirjavanje davkov mora biti povsod jednako, neusmiljeno iztirjavanje je res nepravilno. Na pritožbe galiških poslancev odgovarjajoč, dokazuje minister, da veliki davčni zastanki, ki so vedno ondi pričajo, da davčna uprava ne postopa strogo, tudi pravi minister, da je Gališka zadnja leta v gospodarskem oziru veliko napredovala in da so torej pritožbe neopravičene. O vseh pritožbah sploh trdi minister, da so velikokrat pretirane. Posl. Pfeifer v lepem govoru popisuje nasledke nesrečne vinske klavzule sklenjene v trgovinski pogodbi z Italijo in želi, da se izdajo stroge določbe proti ponarejanju vina. Posl. Hoffmann-Wellenhof želi že skorajšne sistematične uredbe plač uradnikom, slugam in pisarjem. Podpredsednik dr. Kathrein da besedo posl. Vašatyju. Ker pa ta vidi, da v zbornici ni toliko poslancev, da bi bila sklepčna, zahteva, da se poslanci preštejejo. Vsled tega mu podpredsednik vzame besedo in jo da posl. Salvadoriju. Po daljšem prepiru mej poslanci dr. Vašatyjem, dr. Engel-om in dr. Lueger-em z jedne strani in podpredsednikom

dr. Kathrein-om z druge strani, posl. dr. Vašaty vendar le ne pride k besedi. Podpredsednik znal si je iz zagate, v katero je vsled napačne uporabe opravilnika zašel, prav zvijsko pomagati. Posl. Salvadori govori o davčnih razmerah na Tirolskem. Posl. Polzhofer je zoper izvrševanje obrtnih del po kaznilnicah in predlaga, da se vpelje monopol na žveplenke, katere naj bi se izdelovale po kaznilnicah. Govorili so še posl. Gessmann, Dötz, Riegler in Formanek. Debata se na to zaključi in glavnima govornikoma se volita: „proti“ posl. dr. Lang, „za“ pa posl. dr. Peez. — Posl. dr. Laginja interpeluje vlado glede vinske klavzule, katera je naredila neizmerno škodo vinski trgovini v Istriji.

V seji dne 23. febr. pretresal je glavni govornik „za“ posl. dr. Peez raznovrstne finančne zadeve in je priporočal, da naj davke pobirajo poštno-hranilnični uradi, s čimer bi se davkoplačevalcem veliko časa prihranilo. Glavni govornik „proti“ posl. dr. Lang se je pritoževal o postopanju finančnih oblastev nasproti davkoplačevalcem na Češkem. Proti Čehom postopa se pri iztirjavanju davkov prebrezobzirno in to vkljub temu, da Čehi morebiti najvestneje odrajujejo davke. Konečno je govornik za izboljšanje stanja finančnih stražnikov. Poljski poslanec vitez Jaworski odgovarja finančnemu ministru dr. Steinbachu, ki je v zadnji seji govoril o galiških davčnih razmerah. Govornik protestuje proti obdolžitvi, da se v Galiciji sistematično odrekajo davki, da se prebivalci njeni branijo plačevati davkov in tudi gledajo, kako bi državo ogoljufali. Poljski poslanci gotovo ne zahtevajo nenatančnega izvrševanja davčnih predpisov, pač pa zahtevajo, da finančni organi pri odmerjanju davkov in pri iztirjavanju teh pravično in vestno postopajo. Finančni minister dr. Steinbach odgovarja takoj in z nekim zadovoljstvom poudarja, da predgovorniku nima ugovarjati, temveč mu v vsem pritrditi. Poročevalec Kozlovski povsem nedovoljen z opravičenjem finančnega ministra, vendar ga pa ne prijema, toži pa o slabih razmerah na Gališkem. Proračun finančnega ministerstva se na to vzpne. — Prične se razprava o budgetnem provizoriju za mesec marcij. Posl. dr. Laginja dokazuje s številkami o žrtvah Primorske za državo in se pritožuje o zanemarjenju interesov te dežele. Govornik strogo kritikuje politično in sodno upravo ter končno izjavlja, da vladi, katera tako zanemara Slované ne more dovoliti nikakoršnega provizorija. Posl. dr. Vašaty polemizuje s pravosodnim ministrom dr. Schönbornom zaradi znanega Stremayrovega ukaza in se norčuje iz Taaffeja, češ da je vsled novega programa najbolj odvisni minister, kar jih je bilo kedaj v Avstriji.

V seji dne 24. febr. posl. dr. Kaizl odločno kritikuje zadnjo naredbo predsednika najvišjemu sodišču in dokaže nezakonitost tega ukaza. Tudi je govornik strogo obsojal sedanji vladni zistem. Maloruski poslanec Romančuk norčuje se iz vladnega programa in zahteva pomoči za maloruske kmete. Posl. dr. Gregor šiba prav pikro vladni program in prijema jako trdo sedanji vladni zistem, kajti za Čehé, pravi govornik, v Avstriji ni v veljavi ne pravo, ne zakon, ne morala, ne pravičnost. Tudi se govornik peča s češkim državnim pravom in trodržavno zvezo. Posl. pl. Plener govori prav zmerno, priznava, da odpora češkega naroda ni lahko premagati in le želi, da bi že skoraj pojenjal na Češkem boj in bi prišlo do sporazumljenja mej obema narodnostima. Posl. dr. Herold ugovarja trditvi Plenerjevi, po kateri bi se v samostojni Češki morali počehiti vsi Nemci. Glede Plenerjeve izjave, da so Nemci za mir, govornik zahteva od Nemcev, da naj ti z dejanji pokažejo, da jim je mari za sporazumljenje. V istem smislu kakor posl. Plener govori tudi posl. dr. Russ. On priznava opravičene tirjatve Čehov glede jezikovne ravnopravnosti pri uradih in pozivlja češke poslance na skupno delovanje v prid državi. Ko je govoril še poročevalec posl. Szczebanowski se je predloga vzprejela in tako dovolil vladi budgetni provizorij za mesec marcij.

V seji dne 25. febr. razpravljala se je proračunska točka, „neposredni davki“. Post. Muth povdarja, da je zemljiški davek krivičen in pravi, da je posebno sramotno za državo davek, katerega plačujejo krošnjari. Posl. baron Dipauli govori o propadajočem kmetskem stanu. Kmet ne more več zmagovati davkov, zato propada. Posl. Hanek priporoča obdačenje luksorijoznih zgradb in pobiranje davka po poštnih hranilničnih uradih. Govorili so še poslanci: dr. Keil, Pacak, Marchet, dr. Kaizl, Garnhaft, vladni zastopnik sekcijski načelnik Böhm-Bawerk, ki je zavračal posl. Dipaulija in poročevalec posl. Mauthner. Točka „neposredni davki“ se je na to vzprejela in pričela proračunska točka „carine“. Posl. Čestmir Lang govori o veliki carini, katero morajo plačevati pivarji od drožij, vpeljanih iz Bavarske. Ko je še poslanec dr. Menger vprašal trgovinskega ministra, kaj je s trgovinskimi pogodbami s Španjo, Portugalsko, Rumunsko in Združenimi državami in kaj je s trgovinsko pogodbo mej Nemčijo in Rusijo, se je točka „carine“ vzprejela. — Poslanec Biankini interpeluje vlado zaradi nemškega notranjega uradnega jezika v Dalmaciji. — Naslednja seja bila je v ponedeljek dne 27. febr. t. l.

— **Naša presvetla cesarska dvojica** biva sedaj v Teritetu v Švici. Cesarica biva že nekaj časa ondi, te dni odpeljal se lepa tja na obisk tudi presvetli cesar.

— **Presvetli cesar** daroval je za popravo farne cerkve in župnišča v Topli Rebi 100 gld.

— **Osobne vesti.** Za nadzornika obrtnih nadaljevalnih šol na Kranjskem imenovana sta profesorja gg. vitez Siegel in Kneschaurek. — Začasnim okrajnim živinozdravnikom za Kranjsko je imenovan vojaški nižji živinozdravnik g. Josip Kosirnik.

— **Pred porotnim sodiščem ljubljanskim** obsojeni so bili te dni: Ivan Grehota zaradi hudodelstva uboja na šest let težke ječe. Grehota, po Ljubljani dobro znani postopač je namreč dne 3. febr. t. l. v jutro sunil v neki tukajšnji kavarni delavca Fr. Mihlerja tako močno z bajonetom v srce, da je ta precej na to umrl. — Janez Peternel doma iz Podkuže v sodn. okr. kranjskogorskem zatožen hudodelstva spolskega posiljenja dobil je 5 let. — Janez Podjed iz Olševka pri Kranji, zatožen, da je hlapca Sunkarja tako zaklal z nožem, da je ta kmalu na to umrl, obsojen je bil na 3½ leta težke ječe. — Gregor Dolinar posestnik na Trati nad Škofjo Loko zatožen, da je svojo ženo pahnil raz most v Soro, da je ta utonila, bil je oproščen zatožbe. Dolinar je djanje odločno tajil in trdil, da se je žena ponesrečila ter padla v vodo. Tudi večina prič je ugodno za Dolinarja izpovedala.

— **Potrjen deželni zakon.** Cesar je potrdil od dež. zbora kranjskega sklenen zakon, s katerim se priznava pravica javnosti občinskim bolnicam za nalezljive bolezni, dokler namreč v dotičnem kraju razsajajo take bolezni.

— **Blagotvoritelnost.** Gospod tiskarski družnik, občinski svetovalec Anton Klein je izročil gospodu županu ljubljanskemu iz zapuščine gospe Julije Materne 200 gld. in prosil, da se razdeli ta znesek po določilu rajnice teden dni po njeni smrti mej tukajšnje ubožce, čemur je magistrat včeraj ustregel.

— **Dobrodelno darilo.** Povodom smrti gospoda c. kr. šolskega svétnika in ravnatelja tukajšnjih učiteljskih, Blaža Hrovatha, je njega udova gospa Otilija Hrovath roj. Ramm, izročila mestni ubožni zakladi 25 goldinarjev.

— **Kužna bolezen** na gobci in na parkljih se je prikazala v Maliligonji v vrhniškem okraju.

— **Sole zaprli** so zaradi ošpic v Predasljih, Predvorom in v Besnici.